

Oltița CÎNTEC

Iași

Cu piesa știută de-acasă

Adi Afteni a absolvit Universitatea de Arte ieșeană în urmă cu câțiva ani, dar n-a avut un angajament ferm, cu carte de muncă, la vreun teatru profesionist. A preferat să trăiască din salariul, mult mai consistent, pe care l-a obținut comercializând piese pentru autoturisme. Dar cum prima dragoste nu se uită, Afteni s-a întors la arta scenică, propunând Teatrului Național „Vasile Alecsandri” un proiect la care visa de multă vreme: pantomimă cu **O noapte furtunoasă** de I.L. Caragiale. Așa încât, la sfârșitul lui aprilie a.c., cu foarte puțin timp înainte ca sala mare a celei mai vechi instituții teatrale a țării să se închidă pentru lucrări de restaurare, publicului i s-a oferit acest spectacol. Un *promotion* ca la carte a anunțat evenimentul pe toate canalele de difuzare posibile, iar curiozitatea de a vedea un Caragiale fără cuvinte a dat roade: sala a fost arhiplină. Era un prim semn că publicul local dorea să vadă și altceva decât i se propunea în mod tradițional în oferta Naționalului, așezământ

devenit mai mult o efigie decât un exponent al prezentului artistic. Dar asta e o altă (complicată) discuție!

Deși pe afiș, sub titlu și autor, e scris cu litere de-o șchioapă „pantomimă“, nu-i tocmai o pantomimă ceea ce joacă cei 15 actori. Preluând un termen din cinematografie, mai adecvat ar fi termenul „teatru mut“, întrucât asistăm la o reprezentație în care trama e relatată cu alte mijloace decât vorbele. În versiunea lui Adi Afteni, limbajul verbal e înlocuit cu alte tipuri de limbaje: gestual, corporal, de mimică și atitudini, de teatru de umbre. Spațiul sonor e rezervat exclusiv muzicii, care se aude continuu. Coloana sonoră e instrumentală, compusă din melodii lăutărești, populare, creatoare de atmosferă. Muzica mai are o sarcină importantă, pe care o împarte cu costumele: să localizeze geografic și temporal întâmplările dramatice. Scena e practic goală, segmentată în adâncime în trei planuri: prosceniumul e casa lui Jupân Dumitrache; planul doi, supraînălțat, e rezervat pentru celelalte locații din piesă; iar în fundal, un paravan alb găzduiește jocurile de umbre.

Echipa de interpreți tentați să lucreze cu Afteni – el însuși dându-i viață lui Rică Venturiano – a reunit actori de diverse proveniențe: din trupa de la Național (Florin Mircea, Daniel Busuioc, Doru Aftanasiu), a căror deschidere către noi încercări artistice trebuie salutată; cadre didactice (lector Octavian Jighirgiu) și studenți (Dumitru Rusu, Genovel Alexa, Ovidiu Ivan, Sergiu Enache, Denisa Pârțac, Ioana Lefter, Laura Bilic, Ana Maria Cazacu, Nicoleta Ciobanu, Ramona Dorneanu) de la Universitatea de Arte „George Enescu“, pentru care spectacolul a fost un binevenit exercițiu. Cu excepția lui Țircădău, fiecare rol este interpretat la dublu, cu câte un titular pentru fiecare tronson al scenei. Sunt momente ingenios rezolvate, cu priză la public, foarte bine susținute actoricește, precum secvențele cu Jupân Dumitrache, Ipingescu și Chiriac, cea a împăcării dintre Chiriac și Veta sau urmărirea lui Rică Venturiano.

Un bilanț estetic al acestei îndrăznele spectaculare arată că „pantomima“ cu *O noapte furtunoasă* are, ca orice încercare, și beneficii și pierderi. Ce se câștigă? E o explorare posibilă a universului Caragiale pe alte căi decât s-au făcut până acum. Demersul arată că poți portretiza cu brio un personaj clasic doar prin „corporalitate“, prin mișcări, ticuri, gestică, adică numai prin ceea ce face, dispensându-te de ceea ce spune. Ce se pierde? Se pierde farmecul comicului de limbaj, o dimensiune esențială a operei dramatice caragialești. Nu m-ar fi deranjat, de exemplu, ca, după tipicul filmelor mute, din când în când să ni se prezinte pancarte pe care, în scris, prin replici-cheie, să fie sintetizată acțiunea. Asta ar fi fost de mare ajutor aceluia care fie nu citiseră piesa, fie o citiseră odată, demult, și nu-și mai aminteau foarte precis acțiunea. Pentru că, la această *O noapte furtunoasă* privitorul trebuie să vină cu piesa știută de-acasă. Dacă nu, riscă să se rătăcească pe parcursul narațiunii, pe care nu prea reușește s-o deslușească.

Altfel, „pantomima“ *O noapte furtunoasă* trebuie privită cu optimism: e încercarea temerară a unui tânăr de a deșteleni câmpul ieșean al artelor spectacolului.